

83018

ÉPÜL A SZEGEDI SOMOGYI KÖNYVTÁR ÚJ OTTHONA

GYURIS GYÖRGY

Előzmények

Szegeden lényegében 1918 óta helyhiánnyal küzd a Somogyi Könyvtár, hiszen már ekkor az épület bővítésének szükségességéről írt Móra Ferenc az egyik jelentésében. Elképzelhető, hogy ez a gond mívé fokozódhatott napjainkra, annak ellenére, hogy 1955-ben két 150 m²-es teremmel bővült a könyvtár alapterülete.

A mai építkezés közvetlen előzményei 1959-re nyúlnak vissza, amikor tervjavaslat készült a szegedi nagykönyvtárak egy közös épületben történő elhelyezésére. 1966-ban az országos és helyi pártszervek magukévá tették a „könyvtárkombinát” megépítésének ügyét és 1968-ban elkészült az első beruházási javaslat az új könyvtár felépítésére, mely helyet adna a József Attila Tudományegyetem Központi Könyvtárának, a Somogyi Könyvtárnak, a Csongrád megyei Könyvtári Központnak és a Csongrád megyei Levéltárnak. Ezt követően került be a könyvtáráépítési program a IV. ötéves tervbe, majd 1971-ben pályázati kiírás készült. A szegedi könyvtár és levéltár építésének országos pályázatát *Pomsár János* vezetésével a Budapesti Városépítési Tervező Vállalat munkacsoportja nyerte. Ennek megfelelően a BUVÁTI 1972-ben megbízást kapott a beruházási program elkészítésére. A tanulmányterv 23 ezer m² alapterületű épületről készült el 1973-ban, melyet mintegy 360 millió forintból lehetett volna fölépíteni.

Közben az épület leendő használóinak igényei is módosultak. A Somogyi Könyvtár 1973-ban megyei könyvtári feladatokat is kapott, így a Csongrád megyei Könyvtári Központ helyiségei is a Somogyi Könyvtárnak jutottak. 1975-ben pedig anyagi fedezet híján a József Attila tudományegyetem Központi Könyvtára elállt az új épületbe költözéstől. Ugyanabban az évben a Szegedi Beruházási Vállalat fölkérte a tervezőt, hogy egy 1000 m² alapterületű éttermet is helyezzen el az épületben.

Ezekkel a változásokkal véglegesen kialakult az épület használóinak köre. Itt nyer elhelyezést a Somogyi Könyvtár, a Csongrád megyei Levéltár, egy bisztró és söröző, valamint a szabadtéri játékok közönségét szolgáló mosdó-csoport. A korábban kialakított alapterületek természetesen erősen lecsökkentek, részben az egyetemi könyvtár kilépése, részben pedig a költségcsökkentés okozta áttervezések miatt. Így a Szeged megyei városi Tanács vb. tervosztálya által 1977-ben kiadott engedélyezési okiraton mindössze 8490 m² alapterület szerepelt, amelyből 7280 m² a Somogyi Könyvtáré.

Sajnos, az elkészült kiviteli terveken az alapterületi arányok tovább módosultak a könyvtár kárára, és a végleges 8574 m²-es összes alapterületből mindössze 6547 m²

jutott a Somogyi Könyvtárnak. Az épület többször is módosított beruházási költsége jelenleg 271 millió 488 ezer forint.

Az építkezés helyét 1974-ben szanálták, de az alapozás csak 1978 őszén indult meg. A magasépítési munkák 1980 szeptemberében kezdődtek. Így az építkezés 1983 októberére tervezett befejezése eltolódott, s most 1983 november a műszaki átadás tervezett időpontja.

A tervezés

Mint már a föntiekből is kitűnt, a könyvtárépítésnek meglehetősen viharos a története. Ez magyarázza, hogy a BUVÁTI az eredeti beruházási programot még háromszor volt kénytelen módosítani és áttervezni, funkcióváltozás és alapterület csökkentés miatt. Ez magyarázza a tervezőnek azt a minapi megjegyzését, mely szerint ebben a megvalósuló épületben már semmi sincs az ő első díjas elképzeléséből. Ez nem öröm egy tervezőnek, ám nem ez a legnagyobb baj, hanem az, hogy az áttervezések során egyértelműen háttérbe szorult a funkció szakszerű megtervezése, s minden döntően a költségcsökkentésnek lett alárendelve.

Gondoljuk csak el, hogy eredetileg két nagykönyvtár költözött volna egymás mellé, s az együttműködést az olvasói terek egymás mellé rendelésével, a szolgáltatások közös megszervezésével is igyekeztek volna bővíteni. A tervpályázatot is ilyen célok megfogalmazásával írták ki és így készült el az első beruházási program is. Amikor az egyetemi könyvtár bejelentette kilépését, már nem lehetett mindent előről kezdeni. Az addigi építészeti elképzelések alapjai megmaradtak, ha megcsonkítva is, de a könyvtári funkció elképzelése teljesen megváltozott, hiszen csak egyetlen könyvtári intézmény maradt az épületben, a korábbi három helyett. De újabb csapás is érte az eredeti elképzeléseket, hiszen be kellett tervezni az épületbe egy éttermet is, mely végül is a legértékesebb területeket rabolta el a könyvtárból, az alagsor és a földszint egyik felét. Itt újra csak a könyvtári funkció szenvedett hátrányt. Végezetül, mivel a költségcsökkentésnek áldozatul esett a levéltári raktár, a könyvtár negyedik emeleti raktárának egyik felét át kellett adni a levéltárnak raktári célokra, s ez újabb érvágás volt.

De egy másik – szemléletbeli – nehézségre is föl kell hívnom a figyelmet. Az épület funkcióinak megfogalmazása, annak építészeti tervekbe öltöztetése a 60-as évek és a 70-es évek elején történt. A könyvtárat akkor Magyarországon mindenki csak teljesen szabadpolcos, szakrészleges könyvtárnak tudta elképzelni, s emiatt nem számoltak a Somogyi Könyvtár sajátosságaival, régi gyűjteményének prézens jellegével. Emiatt nem terveztek több zárt raktárat, s emiatt nem került a tervekbe olvasóterem.

A könyvtár vezetősége a tervpályázat kiírásáig még hozzájárulhatott a tervek megfogalmazásához, de a beruházási programok módosításai során lényegében már nem volt beleszólási lehetősége, legfeljebb „egyetértési joga”.

Az épület

Az épület Szeged második legszebb terén, a Dóm téren készül. Főbejárata a dómra nyílik, míg oldalai két utcára néznek, az Eötvös, ill. a Somogyi Béla utcára. Tömegével, párkánymagasságával, burkolatával illeszkedik a Dóm tér meglévő, *Rerrich* Béla által tervezett épületeihez.

Az alagsorral és az emelt földszinttel összesen hatszintes lesz az épület, melynek döntően a Somogyi Béla utca felőli szárnya a könyvtáré. Az Eötvös utcai oldalon mindössze a második és harmadik emeletet kapta meg a könyvtár, mivel az alagsori és földszinti rész a bizstróé, az első és negyedik emeleti rész pedig a Csongrád megyei Levéltáré. Az első emeleten a levéltár irodáit és a kutatóhelyeket alakították ki, míg a negyedik emeleten raktárat biztosítottak a levéltár részére (bár ez olyan csekély, hogy anyagának zömét továbbra is külső raktárban kell tárolnia).

Ebben a három funkciót is keverten szolgáló intézményben igen nagy gondot okoz majd az állományvédelem. A bizstró ugyan még úgy-ahogy el van különítve az épület többi részétől (bár egy ajtón keresztül el lehet érni a személyzeti lépcsőt), de a levéltári irodák és a raktár széttagoltsága lehetetlenné tesz minden olyan intézkedést, mely a könyvtári állomány védelmét, zárását biztosítaná. A levéltár látogatói, akik a földszintről a személyzeti lépcsőt kénytelenek használni, hogy az első emeleti kutatóhelyekhez jussanak, ugyanezen a lépcsőn akadálytalanul elérhetik a könyvtár harmadik emeleti forgalmi helyiségeit, s onnan ugyanezen az úton ellenőrzés nélkül távozhatnak. De természetesen ehhez nem is szükséges levéltári látogatónak lenni, csupán ismerni kell az épület beosztását. A lépcsőházak zárása pedig tűzvédelmi szempontból tiltott, így igen sok álmatlan éjszakát fog még ez a gond okozni a könyvtár vezetőinek, jelenleg azonban még nem tudunk rá megoldást.

A helyigény

A Somogyi Könyvtár jelenleg az 1896-ban átadott Közművelődési Palotán osztozik a Móra Ferenc Múzeummal. Itt a teljes második emeletet foglalja el, összesen 1090 m² alapterülettel. Ezen helyezkedik el olvasóterme, kölcsönző részlege, tájékoztató szolgálata és raktára, valamint a könyvtári irodák. Ugyanakkor az új épületbe kell beköltöznie ezen kívül az ifjúsági-művészeti könyvtárnak, mely jelenleg a Tanácsköztársaság útján, a Közművelődési Palotával szemközt üzemel 178 m²-en. Ugyancsak az új könyvtárba kellene költöznie a gyermekkönyvtárnak, mely a központi könyvtártól két saroknyira, a Vár utcában működik 230 m² alapterületen. Az eddigiekhez hasonlóan az új épületben kap helyet a Bocskai utcában levő könyvkötészeti-és karbantartó műhely, 259 m² alapterülettel. Ezen kívül elvileg meg kellene szüntetni két külső raktárat, (melyből egy Szeged külvárosában van, a másik pedig egy tanyai iskolában van 60, ill. 50 m²-es alapterülettel) és a Dóm téri épületbe költöztetni a bennük elhelyezett könyv- és folyóiratanyagot.

Mint látható, a jelenlegi központi könyvtáron kívül még sok egységet kell elhelyezni az új könyvtár- és levéltárépületben. Ha ehhez hozzávesszük azt a tényt, hogy a régi

raktárak két-, ill. háromszintesek, hogy a központi kölcsönző állományának egy része csomagokban tárolódik külső raktárban a helyhiány miatt, s másik része pedig két szinten van és rendkívül sűrűn elhelyezve, hogy az ifjúsági-művészeti könyvtár jószerével már csak úgy tud befogadni új anyagot, ha a régiből selejtez, belátható, hogy a területnövekedés bár igen jelentős, de semmiképpen nem múlja fölül a könyvtár igényeit, sőt alatta marad, főleg ami a további állománygyarapítás lehetőségét illeti.

Állományegységek

Nemcsak az alapterület esetében jelentkezik gond a beköltözéskor, hanem kétféle funkcióját – közművelődési és általános tudományos könyvtár –, valamint sokféle állományegységét tekintve is. A Somogyi Könyvtár ugyanis eredetileg prézens könyvtár volt, így régi anyaga egypéldányos, megőrzésre szánt művekből áll. Ezt a funkcióját megőrizte 1952, a kölcsönzés megindulása után is, azóta is gyűjti a megőrzésre szánt könyveket 1–1 példányban, s ezeket olvasótermében teszi hozzáférhetővé. Ezt az anyagot – 145 ezer kötetet – 1956-ig a budapesti Egyetemi Könyvtártól átvett szakrendszerben raktározta, az egyes szakokon belül numerus kurrensben, a könyvek nagyságától függetlenül. 1956-ban a könyvtár a modernebb könyvtári elveknek megfelelően áttért a nagyságrendi raktározásra. Ez az állomány 65 ezres nagyságrendű. Így tehát az új épületben is azzal kell számolni, hogy a prézens állomány kétféle raktári rendben tárolódik. Ehhez járul még a mintegy 20 ezer kötetet kitevő folyóirattár, szintén nagyságrendben raktározva.

Emellett helyet kell biztosítani a szokásos kölcsönözhető állománynak, mely a jelenlegi kölcsönző és az ifjúsági-művészeti könyvtár anyagából áll össze. Az előző, mintegy 60 ezer, az utóbbi pedig 15 ezer kötettel járul hozzá az állományhoz. Végezetül a gyermekkönyvtár több mint 20 ezer kötettel költözne az új helyre.

Ezek tehát azok a nagy állománytestek, melyeket az épületnek be kell fogadnia. De emellett a könyvtár több különgyűjteménnyel is rendelkezik, melyeknek ugyancsak helyet kell találni. Ilyen gyűjtemények a Magyarországi Eszperantó Könyvtár és Múzeum állománya (mindenféle nyomtatott anyag, de tárgyak is), az amerikai magyarság dokumentációját tartalmazó Vasváry-gyűjtemény (lapkivágatok, különnyomatok, könyvek, periodikák), a Dettre-hagyaték (könyvek, festmények, bútorok), valamint a helyismereti gyűjtemény, a térképtár, mikrofilmtár, a zenei és az alakuló audio-vizuális gyűjtemény.

Betelepülés

Az épületben néhány véglegesen meghatározott terület van. Az alagsorban kapnak helyet a műhelyek, a porta, a gépészeti berendezések stb. A földszinten található a ruhatár és az ellenőrzési pont. Az első emeleten kell elhelyezni a zenei gyűjteményt, mivel a terv szerint itt alakítják ki a stúdiót és a hallgató helyeket. A második emelet Eötvös utcai szárnyán a könyvtári irodák helyezkednek el, míg a negyedik emeleten a zárt raktár.

Ezen kívül az épület közepén, a harmadik emeleten, de a negyedik emeleti födémet is áttörve, tehát két szintet betöltve, kap helyet a Somogyi-émlékkönyvtár. Ide a jelenlegi, faragott könyvvállványokból kerül át egy teljes terem berendezése galériával. A helyiség lényegében könyvmúzeumi funkciókat tölt majd be, a könyvtár régi és ritka könyveinek kiállításával.

Mint látható tehát, meglehetősen kötött a betelepülés tervezése. Az elhelyezkedésre jelenleg három elképzelés van, ezek közül kell kiválasztani a véglegeset.

Az eredeti terv a megyei könyvtárak egy általános modelljéből indult ki (ezt mutatják az alaprajzok). Eszerint az alagsorban egy lapozgató, folyóiratolvasó, klubhelyiség és büfé kap helyet. A földszintre a gyermekkönyvtár települ, a sarokszobában a meseszobával. Az első emeleten az általános könyvtár és a zenei könyvtár helyezkedik el, a sarokszobában a zeneteremmel. A második emeletre kerül a központi tájékoztatás a katalógusokkal, a műszaki és természettudományi szakkönyvtár, a 4 kis kutatószoba és a sarokszobában a klub. A harmadik emeleten kap elhelyezést a helyismereti és a társadalomtudományi részleg, a Somogyi-émlékkönyvtár, a 8 nagyobb kutatószoba, a térképtár és a két sarokszobában a nyomtatványtár, ill. a második klubszoba. Míg végezetül a negyedik emeleten a zárt raktárat, a sarokszobában a biztonsági raktárat találjuk.

A második elhelyezési terv, mely a tényleges és meglévő állományrészekből indult ki, úgy ítélte meg, hogy az áttelepítendő állomány nagyság meghaladja az épület reális befogadóképességét és a fejlődésre már alig marad hely. Ezért a gyermekkönyvtár épületen belüli elhelyezését nem tartotta reálisnak. A betelepülést a következőképpen képzelte el: az alagsori klub helyén információs szolgálat működne. A földszinten kapna helyet a kölcsönözhető szépirodalmi állomány, a sarokszobában klubhelyiséggel. Az első emeleten a zenei könyvtár mellett a kölcsönözhető művészeti anyag helyezkedne el, ide értve az ETO szerinti 7-es és 8-as fősztály anyagát, a sarokszobában a zeneteremmel. A második emeleten találná meg a többi szakanyagot az olvasó, tehát a 0/3, 5/6 és 9-es fősztályba tartozó műveket, melyeket ugyancsak kölcsönözhet. A sarokszobában a térképtár kaphat helyet. A kutatószobákat pedig az olvasószolgálatos munkatársak munkahelyeinek áldozza föl. A harmadik emelet a régi raktári szakrendben levő prézens anyagé lenne, a 6 szakosított olvasótérrel (társadalomtudományi, nyelv- és irodalomtudományi, természettudományi és műszaki, helyismereti, történettudományi és folyóiratolvasó), de itt volna a központi tájékoztatás is. A két sarokszobában kapna helyet a helyismereti, ill. az eszperantó gyűjtemény, míg a közöttük levő szobában pedig a Dettre-hagyaték. A Vasváry-gyűjtemény az egyik kutatószobában helyezkedik el, míg az ugyanazon a szárnyon, mellette levő másik három kutatószoba ismét csak az olvasószolgálatban dolgozók munkahelye. A negyedik emelet megmarad eredeti zárt raktári funkciójában, s magába tudja fogadni a prézens anyag nagyságrendi raktározású részét. Ezzel az elhelyezéssel biztosított, hogy a legnagyobb forgalom az alsóbb szinteken bonyolódik le, s a magasabb emeletken egyre igényesebb könyvtári tevékenység folyik.

A harmadik elképzelés rokon az előzővel, de nem a gyermekkönyvtárat rekeszti ki az épületből, hanem a kommersz tömegigényt, vagyis a pusztán szórakozásra vágyó olvasót nem várja gazdag állománnyal. Ezt a funkciót a városi fiókhálózatra bízta. Ehhez azonban az szükséges, hogy az ifjúsági-művészeti könyvtár jelenlegi helyén egy fiók-

könyvtár nyíljon, hiszen a belváros ellátása eddig kizárólag a Somogyi Könyvtár központi épületére volt alapozva.

Így az eredeti tervnek megfelelően a földszinten kapna helyet a gyermekkönyvtár, míg az első és második emeleten helyezkedne el a kölcsönözhető állományrész. Az első emeleten a művészetek, irodalomtudomány és szépirodalom, a második emeleten pedig az egyéb szakirodalom. A többi tér lényegében a második tervben megszabott funkciókat tölti be.

Természetesen a legvalószínűbb, hogy a döntés az elhelyezkedésről egy negyedik variáció lesz, mely mindhárom terv legjobb ötleteit fölhasználja. Hiszen bezsúfolható lenne mindegyik funkció az épületbe, csupán az állománygyarapítás lenne kilátástalan, mert 4–5 év gyarapodásán túl többet már nem képes befogadni a rendelkezésre álló tér.

A döntés mindenképpen nehéz, hiszen lényegében a között kell dönteni, hogy inkább funkciók maradjanak kívül az épületből (pl. gyermekkönyvtár), vagy a raktárak rekedjenek „házon kívül”. Míg az első esetben mind a felnőtt, mind a gyermekrészleg önmagában is teljes értékű, de a mindenkit váró és befogadó könyvtár modellje csunkul, addig a második esetben ez a modell ugyan teljes, ám a felnőtt részleg önmagában már csak részleges, időben elhúzódó szolgáltatásra képes, vagyis nem teljes értékű.

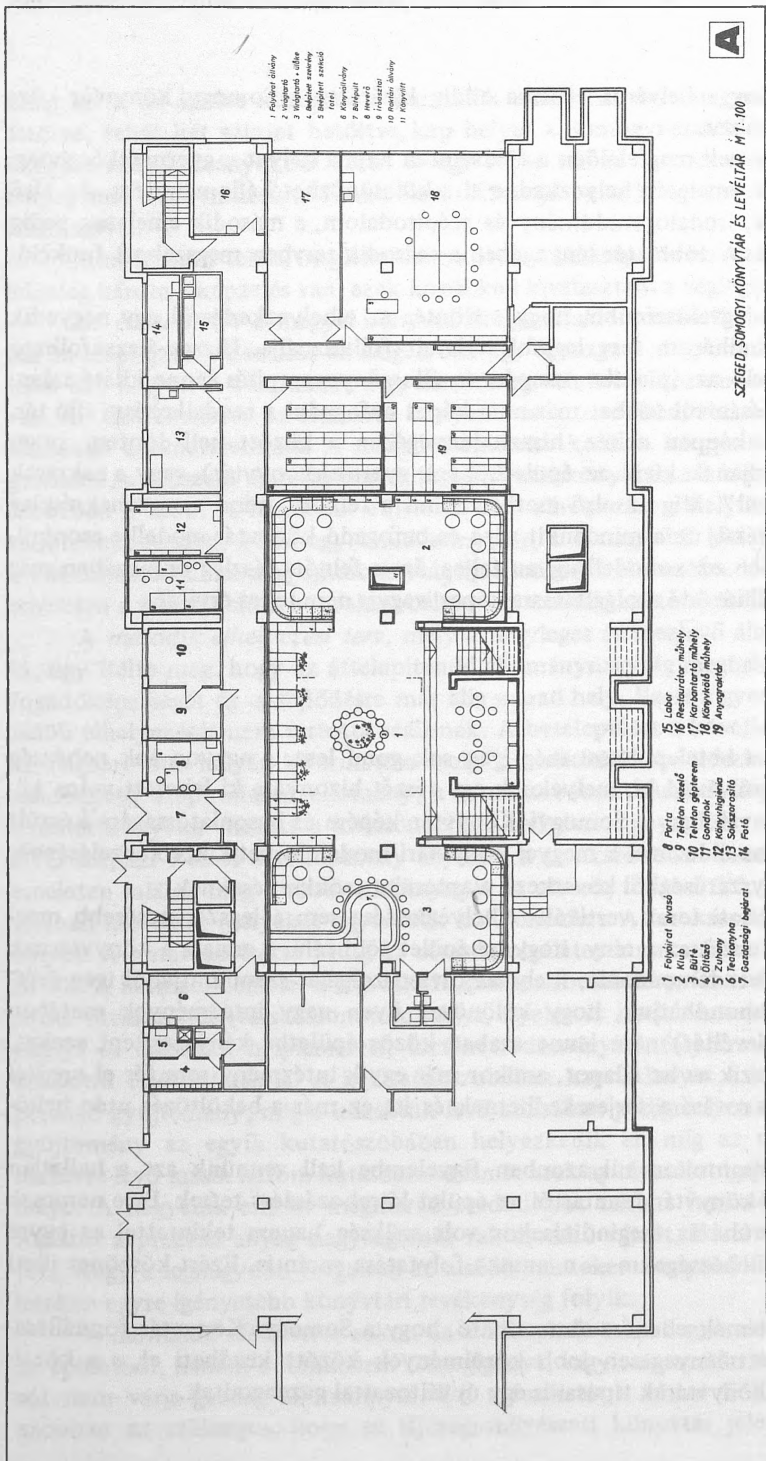
Összegezésül

Belátható, hogy a betelepüléssel még igen sok gond lesz, s nagyon sok nehézség csak menet közben derül majd ki, melyeknek egy részét bizonyára ki lehetett volna küszöbölni, ha az épület valóban a Somogyi Könyvtár képére és hasonlatosságára készült volna, s nem esett volna áldozatul a megyei könyvtári modell sematikus elképzelésének, valamint az anyagi kényszerűségből következő alapterület-csökkentéseknek.

A közönségszolgálati terek vertikális elhelyezkedése sem a legszerencsésebb megoldás, de ezt tovább rontja az a tény, hogy az épület többcélú, s emiatt a könyvtárnak olyan területekről kellett lemondania, mely az olvasószolgálat szempontjából igen értékesnek tekinthető. Elmondhatjuk, hogy különösen ilyen nagy intézmények esetében (megyei könyvtár és levéltár) nem lenne szabad közös épületbe kényszeríteni ezeket. Előbb-utóbb bekövetkezik az az állapot, amikor már egyik intézmény sem fér el eredeti helyén, s csak egymás rovására terjeszkedhetnek és itt, ez már a beköltözés után bekövetkezik.

A szakmai szempontokon túl, azonban figyelembe kell vennünk azt a hallatlan erőfeszítést, amelyet a könyvtár fenntartói az épület létrehozásáért tettek. Erre nemcsak a tervezéskor és a beruházás megindításakor volt szükség hanem tekintettel az egyre súlyosbodó gazdasági nehézségekre – a munka folytatása során is. Ezért köszönet illeti őket.

A szakmai problémák ellenére elmondható, hogy a Somogyi Könyvtár főnállásának második évszázadát lényegesen jobb körülmények között kezdheti el, s a közel-múltban épült megyei könyvtárak típusai is egy új változattal gazdagodtak.

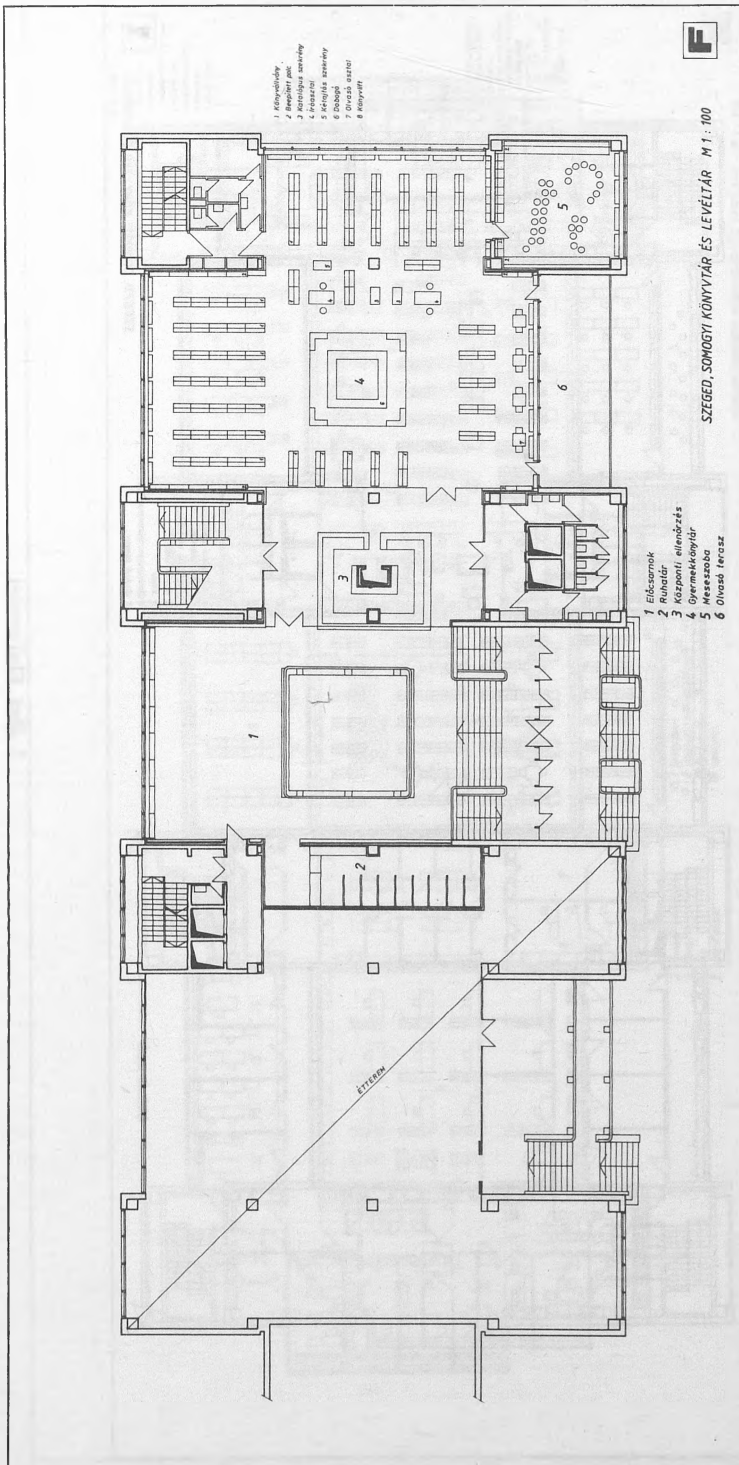

- 1 Folyóirat olvasó
- 2 Hosszabb ülés
- 3 Kézi írástudó
- 4 Munkaasztal
- 5 Előpárti szék
- 6 Fényképező
- 7 Bútorok
- 8 Tervező
- 9 Híradó
- 10 Fényképező
- 11 Képző

- 7 Folyóirat olvasó
- 8 Párti
- 9 Kézi írástudó
- 10 Fényképező
- 11 Gondnok
- 12 Könyvtár
- 13 Szakszobor
- 14 Föld
- 15 Labor
- 16 Restaurátor
- 17 Restaurátor
- 18 Könyvtár
- 19 Anyagterem

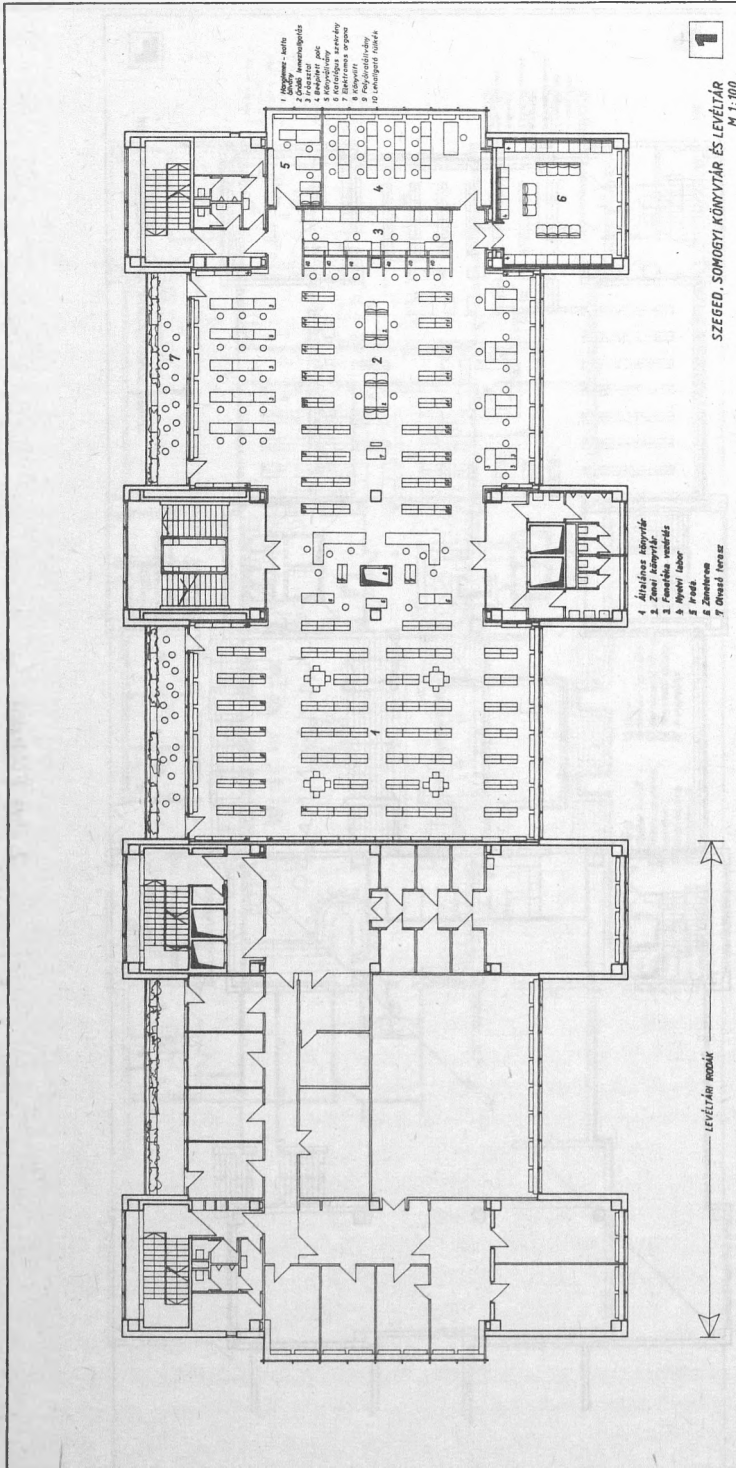
SZEGEDI SÓMÓGYI KÖNYVTÁR ÉS LEVÉLTÁR M.T. 100

1. ábra Alagsor

SZEGED, SOMOGYI KÖNYVTÁR ÉS LEVÉLTÁR M 1 : 100

2. ábra Földszint

1

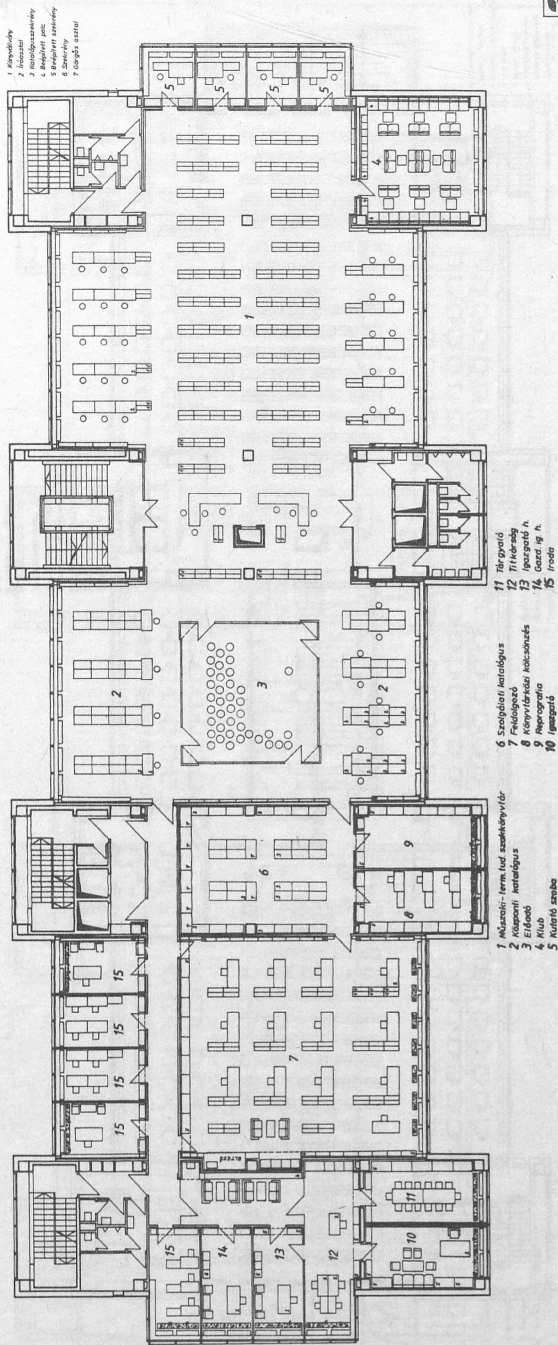
SZEGEDI, SOMOGYI KÖNYVTÁR ÉS LEVÉLTÁR
M 1:100

- 1. Általános könyvtár
- 2. Zenei könyvtár
- 3. Fennhívás vendéglő
- 4. Alapvető labor
- 5. Szoba
- 6. Szoba
- 7. Olvasó terasz
- 8. Szoba
- 9. Szoba
- 10. Szoba

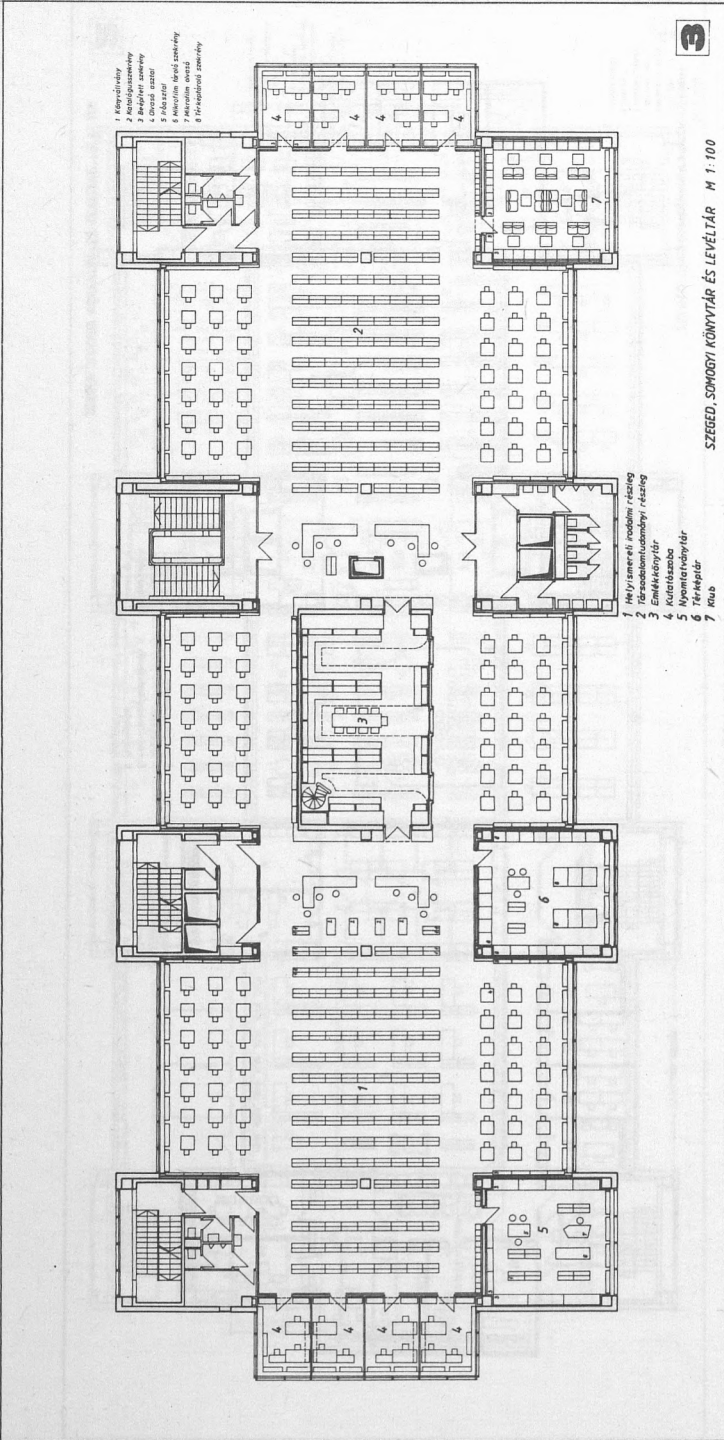
- 1. Általános könyvtár
- 2. Zenei könyvtár
- 3. Fennhívás vendéglő
- 4. Alapvető labor
- 5. Szoba
- 6. Szoba
- 7. Olvasó terasz

LEVÉLTÁRI MÓDOK

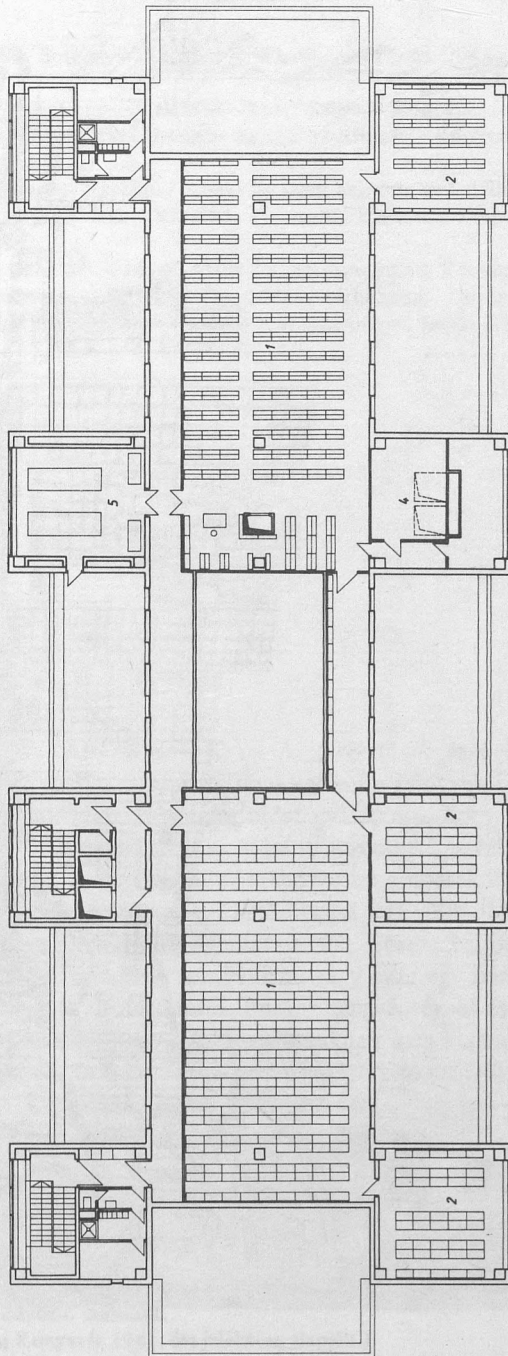
3. ábra Első emelet

4. ábra Második emelet

5. ábra Harmadik emelet

SZEGED, SOMOGYI KÖNYVTÁR ÉS LEVÉLTÁR M 1:100

Könyvtár

1 Rektár

2 Biztonsági rektár

3 Rendszer

4 Liftfeljáró

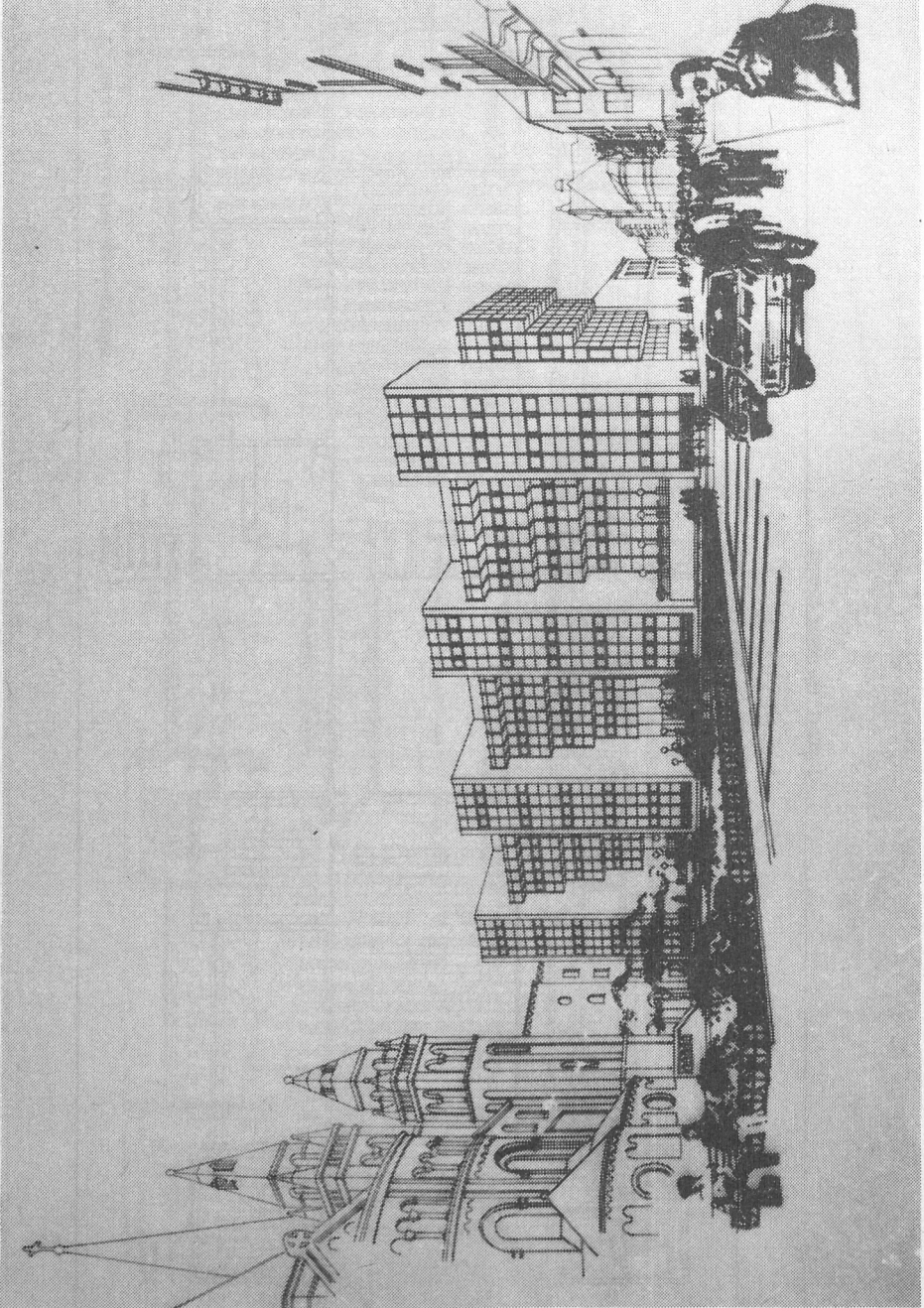
5 Irodaház

Levéltár

1 Rektár

2 Biztonsági rektár

6. ábra Negyedik emelet

7. ábra A megyei könyvtár új épületének rajza

IRODALOM

1. BEZERÉDY István: A Somogyi Könyvtár a felszabadulás után 1945–1965. Szeged, 1966. 75 lev. Kézirat.
2. HAVASSY Pál–SALLAI István–TOMBOR Tibor: Szegedi Könyvtár és Levéltár épületének tervezési programja. [Közread. az] Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ. Bp. 1972. 36 p.
3. HAVASI Zoltán: A Szegedi Egyetemi Könyvtár jelen helyzete és fejlődésének feltételei. Előterjesztés az Egyetemi Tanácsnak. [Közread. a] Szeged, Egyetemi Könyvtár. (Szeged, 1959.) 13 lev.
4. Szegedi Könyvtár és Levéltár. A József Attila Tudományegyetem Központi Könyvtára, Szeged Városi Somogyi Könyvtár, Csongrád megyei Könyvtárközpont, Csongrád megyei Levéltár. Előzmények és az 1971. évi országos tervpályázat eredménye. Szerk. Radnóti Tamás, Takács Máté. Szeged, 1971. 67 p., ill.

A STOCKHOLMI KÖNYVTÁROSOKNAK. – A könyvtárak és a könyvtárosok igen nagy szerepet játszottak életemben. Mikor fiatal voltam a könyvek iránti szenvedélyem olyan nagy volt, hogy képes voltam 20 mérföldet gyalogolni, hogy egy új könyvet elolvashassak. Könyvszeretetem a könyvtárosok iránti szeretetté is vált. Arra a következtetésre jutottam, hogy ők az egész világon a legkedvesebb emberek és igazi idealisták is. Sohasem hallottam olyan könyvtárosról, aki milliommossá lett volna. Már öreg vagyok, de a könyvtárosok iránti szeretetem erősebb, mint valaha. Sosem hallottam olyan könyvtárosról, aki bombát dobott volna egy könyvtárra, vagy akár egy bármilyen rossz íróra. Ha egy rossz szót szóltam egy írótsámról, mindig megvédték őt és igyekeztek valami jót találni benne. Erősen hiszem, hogy a könyvtárosoknak meg kellene kapniok a Nobel béke-díjat, nemcsak az idén, hanem évről-évre. Javasolni fogom őket az oslói Nobel Bizottságnak.

Addig is üdvözetem és köszönetem, hogy olyanok, amilyenek.

ISAAC B. SINGER

Az 1981. évi irodalmi Nobel-díj nyertese a stockholmi Modern Múzeumban rendezett estélyen mondta el ezeket az üdvözlő szavakat.

(A stockholmi Városi Könyvtár 1981. évi jelentése alapján.)